

राजस्थान राज्य शैक्षिक अनुसंधान एवं प्रशिक्षण परिषद्, उदयपुर

(प्रारंभिक शिक्षा पूर्णता प्रमाण पत्र परीक्षा 2024)

विषय – पंजाबी

कक्षा—8

1. विषयवस्तु के आधार पर अंक भार

क्र.सं.	अधिगम क्षेत्र / कौशल / दक्षता	विषय वस्तु	अंक भार	प्रश्नों के प्रकार					योग
				वस्तु.	अतिलघु	लघु-I	लघु-II	निबं.	
1	पढ़कर समझना और समझकर लिखना	गद्य पाठ	20	3	5	2		1	11
		पद्य पाठ	20	5	2	2	3		12
		अपठित गद्यांश	8	2		4			4
2	व्यावहारिक व्याकरण	शब्द श्रेणियाँ अर्थ बोध,	16	10	5		3		10
3	सृजनात्मक अभिव्यक्ति,	कहानी, पत्र, निबंध आदि लेखन	16					2	2
4	योग		80	8	12	8	6	3	39

2. उद्देश्यों के अनुसार अंक भार

क्र.सं.	उद्देश्य	प्रश्नों की संख्या	अंक भार	प्रतिशत
1	जानकारी / स्मरण करना	8	8	10
2	समझना	8	16	20
3	अनुप्रयोग करना	10	12	15
4	विश्लेषण करना	6	12	15
5	मूल्यांकित करना	5	12	15
6	सृजन करना	2	20	25
7	योग	39	80	100

3. प्रश्नों के प्रकारवार अंक भार

क्र.सं.	प्रश्न का प्रकार	प्रश्नों की संख्या	अंक प्रति प्रश्न	योग अंक	प्रतिशत	संभावित समय (मिनट)
1	वस्तुनिष्ठ	10	1	10	12.50	15
2	अतिलघुरात्मक प्रश्न	12	1	12	15	20
3	लघुरात्मक प्रश्न-I	8	2	16	20	30
4	लघुरात्मक प्रश्न-II	6	3	18	22.50	35
5	निबंधात्मक प्रश्न	3	8	24	30	40
6	परीक्षा के अन्य कार्य					10
	योग	39		80	100	150

नोट : मुख्य प्रश्नों की संख्या 25 है।

--	--	--	--	--	--	--	--

प्रारम्भिक शिक्षा पूर्णता प्रमाण-पत्र परीक्षा - २०२५

कक्षा - ८th

विषय - पंजाबी (तृतीय भाषा)
नमूना प्रश्न पत्र

समय:- २:३० घण्टे

पूर्णांक - ८०

अधिकांश प्रश्नों का उत्तर लिखिए :-

(३) मेरे खूबियों के लिए लिखें चतुर्णुत।

(४) मेरे खूबियों के लिए खूबियों के उतं धानी (निर्यावित)
धोते लिखें।

(५) उर धिंर खूबियों के लीर खूबियों के मरुते लीरित उर।

1. ਜੇਠ ਲਿਖੇ ਯੂਜ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮਤੀ ਉੱਤਰ ਵਿਰਲਪ ਚੁਣ ਕੇ ਲਿਖੋ:-
(ਖੰਡ-ੳ)

(i) ਜੜੀਆਂ - ਬੂਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਗਦੀਆਂ ਹਨ? 1

(ੳ) ਜੈਗਲਾਂ ਵਿੱਚ (ਲ) ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ

(ੲ) ਗਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ (ਸ) ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ( )

(ii) ਉਯਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕਿਹੜਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਖਰੀਦ ਸੀ? 1

(ੳ) ਉਯਮ ਸਿੰਘ ਮੁਲਾਮ (ਲ) ਗੁਮ ਮੁਰੰਮਦ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ

(ੲ) ਅਛੀਨਾ ਉਯਮ ਸਿੰਘ (ਸ) ਮਾਯੂ ਸਿੰਘ ( )

(iii) ਮਾਡੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਮਾਡੀ ਖੜਾਈ ਦਾ ਖਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ:- 1

(ੳ) ਥੁਰੇ ਲੱਗੀ ਤਖੜੀ ਤੋਂ (ਲ) ਮਾਡੇ ਵਿਹਾਰ ਤੋਂ

(ੲ) ਮਾਡੇ ਦੱਸਣ ਤੋਂ (ਸ) ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਤੋਂ ( )

(iv) ਤਿੰਨਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਖਟਾਰੇ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਨਿੱਠਾਂਦੇ ਖੋਜਿਆਂ 1
ਦਾ ਕੀ ਕੀਤਾ?

(ੳ) ਜੁਗਨੂੰ ਦੀ ਮੰਮੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ (ਲ) ਖਰਚ ਲਏ

(ੲ) ਸਰਖੀ ਦੀ ਮੰਮੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ (ਸ) ਖਟਾਰੇ ਖਰੀਦ ਲਏ ( )

(v) ਮਾਈ ਤੁੰਗੇ ਦਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਹੈ - 1

(ੳ) ਫੁਲ (ਲ) ਨਾਂਦੇੜ

(ੲ) ਸਿੰਦਫਾੜਾ (ਸ) ਖਿਦਗਵੇ ਦੀ ਦਾਬ ( )

(vi) ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ - 1

(ੳ) ਵਿਗਲਾ ਸਮਾਂ (ਲ) ਵਰਦੀਆਂ

(ੲ) ਵਰਨੀਚਰ (ਸ) ਗਿਆਨ ( )

(vii) 'ਇਹ ਮੇਰਾ ਯੋਜਾਬ' ਰਵਿਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਜਾਬ ਦਾ ਮਹਾਂਬਲੀ 1
ਰਾਜਾ ਰੋੜ੍ਹੇ ਹੋਇਆ ਹੈ -

(ੳ) ਮਿਸ਼ੇਦਰ (ਅ) ਰੁਕੀਤ ਮਿੱਘ

(ੲ) ਯੋਰਮ (ਸ) ਗੁਲਾਬ ਮਿੱਘ ( )

(viii) 'ਰੁੱਖ' ਰਵਿਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਵਗਣ ਨਾਲ ਰੁੱਖ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 1
ਝੁਮਝੇ ਹਨ -

(ੳ) ਝੁਰ ਕੇ (ਅ) ਟਿਕੇ ਠੇ

(ੲ) ਝੁੱਚੇ ਹੋ ਕੇ (ਸ) ਰੁਕ ਕੇ ( )

(ix) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਥਦ ਚੁੱਠੇ - 1

(ੳ) ਫੁੱਟਘਾਲ (ਅ) ਵਿਦਿਆਰਥੀ

(ੲ) ਚੰਗਾ (ਸ) ਰਖਤਾਨ ( )

(x) ਨਾਂਹ ਦੇ ਭੇਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ - 1

(ੳ) ਚਾਰ (ਅ) ਚੰਜ (ੲ) ਤਿੰਨ (ਸ) ਛੇ ( )

੩. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਮਹੀ ਮਥਦ ਚੁੱਠੇ ਕੇ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰੋ:-

(i) ਹੋਲੀਏ ਨੀ ਹੋਲੀਏ ।

ਆ ਰੰਗ ਫੁੱਧਰੇ ----- । (ਘੋਲੀਏ / ਹੋਲੀਏ) 1

(ii) ਰੁਕ ਰੁੱਖ ਮੇਰੀ ----- ਫਾਂਗਰ,

ਚੁਰੀ ਘਾਟਣ ਰਾਂਠੀ । (ਨਾਲੀ / ਦਾਦੀ) 1

(iii) ----- ਮਾਡੇ ਘਰ ਦੀ ਖ਼ਾਨ,

ਵਿਦਿਆ ਖੜ੍ਹੇ ਕੇ ਬਣਨ ਮਗਨ । (ਧੀਆਂ / ਰੁੜੀਆਂ) 1

(iv) ਮੇਰੀ ---- ਆਂਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। (ਤਰਾ/ ਭੈਣ) 1

(v) ਮੈਂ ਨਈਆਂ-ਨਈਆਂ ---- ਖੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮੈਂਕ ਹੈ। (ਕਿਤਾਬ/ ਕਿਤਾਬਾਂ) 1

(vi) ਦੁਕਿਆਂ ਦਾ ਤਲਾ ਰਹਨ ਨੂੰ ---- ਕਿਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਉਪਰਾ/ ਦੁਰਰਾ) 1

(ਖੰਡ - ਅ)

3. ਗੁਣੀ ਮਾਠਿਬ ਕੈਰ ਨੇ ਖੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਰਿਅਮਤ ਨੂੰ ਦੁਖਮਠਾਂ
ਜੁੱਥੇਂ ਬਚਾਇਆ ? 1

ਉੱਤਰ -----

4. "ਗੁਰੀਬਨਵਾਜ਼ ਬਖ਼ਸ਼ੇ" - ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਨੇ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਰਚੇ ? 1

ਉੱਤਰ -----

5. 'ਗੁੱਖ' ਰਵਿਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਈ ਕਿਹੜੀ ਜੂਨ ਵਿਚ ਆਉਣਾ
ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ? 1

ਉੱਤਰ -----

6. 'ਕੈਣ ਰਏ ਰੁਕਿਆ ਹੈ' ਰਵਿਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਤੀਆਂ ਖੋਚੀ-ਖੁਸ਼ੀ
ਖਾਂਠਾਂ ਕਿਸ ਨੇ ਮੋਲ ਨਈਆਂ ? 1

ਉੱਤਰ -----

7. ਜੇਠ ਲਿਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਸੁੱਧ ਰਹੇ ਲਿਖੋ:- $\frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 1$

(i) ਮੁਹਾਰਿਤ -----

(ii) ਮੇਹਨਤ -----

(iii) ਖਰਤੀਰ -----

8. ਜੇਕਰ ਲਿਖੇ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਦੇ
ਅਰਥ ਲਿਖੋ :-

1

(i) ਗੁੱਬ ਅੱਡਣਾ -

(ii) ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟਾ ਖਾਉਣਾ -

(iii) ਭੈੜੀ ਰਸਨੀ -

9. ਅਣਿਆਂਗਾ ਰਿਆਮਤ ਵੱਲ ਕੋਈ ਵਧਦੇ ਆ ਰਹੇ ਮਨ ਅਤੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਹੁਮਾਇਆ ?

2

ਉੱਤਰ -

10. ਭਾਰਤੀ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਸਿਤਾਰਾ ਕੋਈ ਮੀ ਅਤੇ ਉਹ ਬਚਪਨ
ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਖੇਡਦਾ ਸੀ ?

2

ਉੱਤਰ -

11. 'ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ' ਕਵਿਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ
ਅਤੇ ਇਹ ਮਨ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ?

2

ਉੱਤਰ -

12. 'ਗੁੱਬ' ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਕੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗਾਉਣਾ
ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ?

2

ਉੱਤਰ -

ਜੇਠ ਲਿਖੇ ਚੰਗੇ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਲ ਖੜੋਏ ਉਥੇ ਖੁਸ਼ਨ ਮੰਖਿਆ
13-16 ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ।

ਰਿਸੇ ਨਗਰ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਮਕੂਲ, ਰਮਖਤਲ, ਬੈਂਕ ਆਦਿ
ਫਾਂਗ ਖੁਲਿਸ-ਮਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਜੋਫਾ ਹੀ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਖੁਲਿਸ-ਮਟੇਸ਼ਨ
ਨੂੰ ਆਮ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਠਾਠ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ
ਮਮੇਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਖੁਲਿਸ ਦਾ ਭੈਅ ਬੱਠਿਆ
ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗੁਨਾਹਾਂ
ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਖੁਲਿਸ ਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

13. ਚੰਗੇ ਦਾ ਫੁੱਲਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਲਿਖੋ।

2

ਉੱਤਰ

14. ਖੁਲਿਸ-ਮਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਮ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਕੀ ਆਖਦੇ ਹਨ?

2

ਉੱਤਰ

15. ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਖੁਲਿਸ ਦਾ ਭੈਅ ਕੌਂ ਤੋਂ ਬੱਠਿਆ
ਆਉਂਦਾ ਹੈ?

2

ਉੱਤਰ

16. ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

2

ਉੱਤਰ

(ਖੇਡ-੯)

17. ਵਿਆਹ ਵਾਲੀ ਯੁਗਮਕ ਵਿੱਚ ਮਿੱਠੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਰਹਿਮਤ ਨੇ
ਕੀ ਮਹਿਮੂਸ ਕੀਤਾ ?

3

ਉੱਤਰ

18. ਵਾਧਾ ਕੀਯਾ ਮਿੱਘਾ ਮੀ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।

3

ਉੱਤਰ

19. ਕਮਮੀਰੀ ਚੰਡੜ ਗੁਰੂ ਤੇਰਾ ਬਹਾਦਰ ਮੀ ਕੌਲ ਕੀਉਂ ਆਏ ?

3

ਉੱਤਰ

20. ਅੜਨਾਂਵ ਦੀ ਧਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਭੇਦਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
ਜਾਂ

3

ਵਿਸੇਸ਼ਣ ਦੀ ਧਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਭੇਦਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

ਉੱਤਰ - - - - -
- - - - -
- - - - -
- - - - -

21. (ੳ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਲਿੰਗ ਵਧੋਲੋ। (ਕੋਈ ਦੋ) $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = 1$

- (i) ਕੁੰਡਲ - - - - -
- (ii) ਖਿਡਾਰੀ - - - - -
- (iii) ਗੱਭਰੂ - - - - -

(ਅ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਚਨ ਵਧੋਲੋ। (ਕੋਈ ਦੋ) 1

- (i) ਵਿੱਚ - - - - -
- (ii) ਮੰਜਾ - - - - -
- (iii) ਫੁੱਲ - - - - -

(ੲ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਰਮ-ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ
ਦੁਬਾਰਾ ਲਿਖੋ :- 1

ਹਰਜੀਤ ਰਜਿੰਦਰ ਅਤੇ ਕੁਨੀਖ ਖਿਡਾਰੀ ਮਨਾਉਣ ਗਏ

22. (ੳ) ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਅਗੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੋ ਸ਼ਬਦ
ਬਣਾਓ :- 1

- (i) ਆਣ - - - - -
- (ii) ਕੁ - - - - -

(੣) ਤਿਮੇ ਇੱਕ ਖਿਛੇਤਰ ਦੀ ਟੁੱਟੀ ਰਹੇ ਜੇਏ ਦੇ ਮਘਦ 1
ਬਛਾਓ :-

(i) ਨਾਰ - - - - -

(ii) ਮੀਦ - - - - -

(ੲ) ਜੇਠ ਲਿਖੇ ਮਘਦਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਮਘਦ ਲਿਖੋ। (ਕੋਈ ਦੋ) 1/2 = 1

(i) ਖਾਲੀ - - - - -

(ii) ਮਿੱਥਾ - - - - -

(iii) ਫਿੱਰਾ - - - - -

(ਖੰਡ - ਮ)

(੨੩) (ੳ) 'ਮਮਾਂ ਨਾ ਗੁਠਾ ਕੇਲੀਠਾ' ਰਹਿਤਾ ਦਾ ਮਾਰ ਆਖਏ 4
ਮਘਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।

ਮਾਂ

'ਮਗਠ ਧੀਠਾਂ' ਰਹਿਤਾ ਦਾ ਮਾਰ ਆਖਏ ਮਘਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।

ਉੱਤਰ - - - - -

- - - - -

- - - - -

- - - - -

- - - - -

- - - - -

- - - - -

(੯) ਜੇਹੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਵੰਦ ਦੇ ਸਰਲਾਰਥ ਲਿਖੋ:-

4

ਘੋਰਮ ਅਤੇ ਸਿਰੰਦਰ ਦਾ ਖੁੱਧ, ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜੋਇਆ,
ਛੱਡ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਮੋਹ ਸਿਰੰਦਰ, ਏਸ ਨੂੰ ਭੁੱਜ ਖੋਲੇਇਆ।
ਤੁੰਦੀਆਂ ਉਸ ਨੇ ਘੋਰਮ ਦੇ ਵਿੱਚ, ਅਛਖਾਂ ਵੇਰਿਮਾਥ,
ਇਹ ਮੇਰਾ ਖੰਜਾਥ ਵੇਲੀਉ, ਇਹ ਮੇਰਾ ਖੰਜਾਥ।

ਜਾਂ

ਵਤਨ ਮੇਰੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ 'ਤੇ ਸੀ, ਜਦ 'ਗੋਰ' ਧਰਛਾਂਵਾਂ,
ਗੁੱਖ ਵੇਗਾਨੇ ਜਾਖਣ ਲੱਗੇ, 'ਤੇ ਮਤਰੇਈਆਂ ਛਾਂਵਾਂ।
ਘੁੱਖ ਤਾਂ ਆਖਰ ਘੁੱਖ ਹੁੰਦੀ ਏ, ਮਤ ਨੂੰ ਲੱਗਣ ਲੱਗੀ,
ਗਰੇਈ ਮੋਚਣ ਲੱਗਾ ਏਰੋ, 'ਗੁਣ ਰਿੱਧਰ ਨੂੰ ਜਾਵਾਂ?'

ਉੱਤਰ

24. (B) ਮਰੂਲ - ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਟੇਮਤਾਨਾ ਮੈਚ ਖੇਡਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨੂੰ 4
ਕਈ ਬਿਨੈ- ਘੱਤਰ ਲਿਖੋ।

ਮਾਂ

ਪਿਤਾਮੀ ਤੋਂ ਯੋਮੇ ਮੰਗਵਾਉਣ ਕਈ ਘੱਤਰ ਲਿਖੋ।

ਉੱਤਰ

(ਅ) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ੀ ਲਿਖੋ :- 4

ਮੈਗਡ ਦਾ ਫਲ

ਜਾਂ

ਕਰ ਭਲਾ ਹੋ ਭਲਾ

ਉੱਤਰ

੨੫. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ :- 8

(i) ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ

(ii) ਜੱਖੀਂ ਡਿੱਠਾ ਮੇਲਾ

(iii) ਕਮਰਤ ਦੇ ਨਾਭ

(iv) ਮੰਚਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨ

ਉੱਤਰ